

РЕЦЕНЗИЯ

 Дх № 2131
 София, 23 09 2021 г.

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научното наставление „Архитектура, строителство и геодезия“ на инж. Любомир Бойков Бонев, докторант към катедра „Технология и мениджмънт на строителството“ при ВСУ „Любен Каравелов“, гр. София на тема: „Изследване и диагностициране на организационно-управленски модел за обследване и саниране на едропанелни жилищни сгради“ с научен ръководител - доц. д-р инж. Венцислав Кирилов Стоянов

ИЗГОТВИЛ: проф. д-р инж. Теодор Цветанов Рошавелов, професор в катедра „Технология и мениджмънт на строителството“ на ВСУ „Любен Каравелов“, гр. София, ул. „Суходолска“ 175.

1. ОБЩИ БЕЛЕЖКИ

1.1. Основание и предмет на рецензията

Рецензията е изготвена на основание Заповед № 500/24.08.2021 г. на Ректора на ВСУ „Любен Каравелов“, с която съм определен за член на научното жури и рецензент. За тази цел на 20.08.2021 г. ми бяха предоставени всички необходими за защитата документи, включително дисертационен труд (в електронен вид), автореферат, копия на 2 материала (статии) по дисертацията, професионална характеристика и Заповед за назначаване на научно жури.

Предоставените материали и приложените процедури отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за развитието на академичния състав във ВСУ „Л. Каравелов“.

1.2. Актуалност на проблема

Терминът „саниране“ обхваща комплекс от строителни дейности, предназначени за модернизация и рехабилитация на съществуващи сгради и съоръжения, с цел подобряване моментните им експлоатационни качества.

През периода 2015-2020 г., в РБългария се проведе широкомащабно саниране на жилищни сгради по линия на безвъзмездното финансиране чрез Национална програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради. В този период се натрупа значителен опит по отношение организационно-управленския модел на санирането, като по значимите резултати могат да се обобщят, както следва:

- Утвърдени са отчетните документи за реализирането на Програмата. Дадени са резултати и препоръки.

- Създадени са стратегическите документи, които касаят бъдещите действия за изпълнение изискванията на ЕС. Тези документи ще послужат за основа при приемането на закони и наредби в следващите години.

- Проучванията са основани на дългосрочната и средносрочната национална политика за саниране и енергийна ефективност след като Национална програма за обновяване на жилищни сгради (върху която стъпва Програмата от 2015г.) е разработена през 2005г. и е основана на Специализирано проучване за състоянието на жилищните сгради, построени по ЕПЖС, НИСИ, София, 1998. Това проучване към 2020г. не може да се счита за релевантно, тъй като от 1998 г. до сега са изминали 22 г., над 95% от сградите нямат технически паспорти, а данните от извършената паспортизация не са обработени и анализирани. От това може да се направен извода, че с наличните данни до момента, не е възможно да се дадат задълбочени и адекватни заключения за технологичното състояние на сградите. Това са въпроси, които касаят техническото обследване и енергийното обследване.

– Практиките предлагани в националната стратегия, публикувани през последните години, например тази за „ветрилото“ от програмите за обновяване на отделните типове жилищни сгради, съответства ли на единството на технологичния процес за извършването на качествено саниране с оглед на съвременните нормативни изисквания?

– Кой са актуалните български изследвания и ръководства, които описват действителното технологично и функционално състояние на ЕПЖС и вземат ли се те предвид при изграждането на национална политика в областта на санирането?

Обект на изследването в дисертационния труд е реализираният в България процес на саниране за периода от 2005 г. до 2020 г., и по-специално организационно-управленските структура и поведение, чрез които е реализиран този процес както и изследване и диагностика на стратегическите документи, с които се възлага нов организационно-управленски модел.

Целта на дисертационния труд е формулирана като анализиране наличните организационно управленски модели в България до и след 2020 г. Определяне на силните и слабите моменти в тях, ефективното и неефективното управленско поведение, както и предложение за нов управленски модел, разпределен на две части: функционална (пътна карта) и регулативна (дългосрочна цел).

За постигането на тази цел разработката търси решение на няколко задачи.

Задачи в общотеоретичен план:

- Да се представи теоретичен обзор, като се обнови съществуващо вече знание в областта на строителното саниране: в това число научните публикации, които касаят актуалните технологии за обследване и СМР и проблемите, които са установени конкретно за България.

- Да се анализира чуждестранния опит – в това число неговата приложимост и неприложимост, за да не се интегрират по политически причини практики, които не са релевантни на българския контекст.

- Да се анализират нормативните и стратегическите документи и да се направи обобщение за състоянието и позицията им към 2020 г.

Задачи в методически и практико-приложен план:

- Да се изгради методика за анализ, която включва: анализ на научни публикации и препоръките в тях, анализ на стратегически документи и препоръките в тях, анализ на одити и резултати от експертизи и препоръките в тях.

- Да се извърши медиен мониторинг с цел да се установи публичния образ на политиките, свързани със санирането. Това е наложително, тъй като поради частната собственост в България, не е възможно да се осъществи саниране без широко социално одобрение, независимо от нормативните промени, които могат да бъдат направени в Закона за етажна собственост.

- Да се изведат явления, свързани с процеса на саниране в България и да се анализира подробно отлагането в процеса на паспортизация, което е частен, но важен пример, касаещ целия процес.

Въз основа на горното, може да се заключи, че формулираната цел на дисертацията е подчертано актуална и значима, като за постигането ѝ са решени правилно формулирани конкретни задачи на изследователската работа по темата.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА, НАУЧНО-ПРИЛОЖНАТА И ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА ДОКТОРАНТА

От творческата автобиография на кандидата се вижда, че инж. Любомир Бойков Бонев завършва ВСУ „Любен Каравелов“, гр. София, през 2016 г., степен „магистър“ по специалността „Строителство на сгради и съоръжения“, профил „Технология и управление на строителството“. През 2018 г. е приет за докторант ВСУ „Любен Каравелов“.

След дипломирането си последователно заема длъжността Главен инженер строителство в „Стройконсулт“ ЕООД, а от м. април 2021 г. е изпълнителен директор на „Индустриална и логистична зона“ ЕАД – гр. Перник

Докторантът е постигнал научни и приложни резултати, които са отразени в две основни публикации, свързани с дисертацията. Едната е публикувана в сборник на Държавен технически университет в чужбина, а другата е самостоятелна студия.

Не е представена справка за открити цитирания и реферирания на трудовете на докторанта.

Представеният дисертационен труд е оформен е в 209 страници, 16 таблици, структуриран е в шест глави и съдържа 11 приложения.

Докторантът е следвал класическата методика на научните изследвания в областта на управлението на строителството, като започва от литературен обзор и анализ на поставената проблематика в който е разгледано съвременно състояние на проблема изследван в дисертационния труд, след което преминава към формулиране на основните цели и задачи на дисертацията, на следващо място провежда сравнителен анализ на организационно – управленските модели и описва резултатите от проведените изследвания. Прави изводи и заключения, като накрая са формулирани претенции за приноси на дисертационния труд.

Може да се направи заключение, че в работата на инж. Любомир Бонев доминира научно-приложната насоченост, като същевременно умело съчетава ангажиментите си с административна кариера.

3. ОЦЕНКА НА ОСНОВНИТЕ ПРИНОСИ НА КАНДИДАТА

Основните научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд са формулирани и обобщени от докторанта, както следва:

Приноси в общотеоретичен план:

Настоящата дисертация представлява изследване и диагностициране на организационно – управленските модел за обследване и саниране на ЕПЖС като тя се разполага в много специфичен времеви диапазон. Това изследване е направено след края на Националната програма за саниране 2015-2020г., която е основната програма, по която са извършени организационно-управленски и приложни дейности, свързани със санирането в последните 20 г. Изследването е проведено след приемането на промените в Европейската политика за енергийна ефективност, приети с Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година. Това изследване е направено преди съгласуването на Българското законодателство с Европейското и преди представянето на Дългосрочната стратегия по саниране, която следва да определи начина на обновяване на сградния фонд в България, и в частност, съдбата на панелните сгради, строени по типа ЕПЖС, които вече надхвърлят периода на експлоатационна годност на сградните инсталации от 50 г, а към 2050 г, ще са в напреднала фаза на технологично стареене.

В изследванията са търсени и постигнати приноси в изготвения теоретичен обзор с което се обобщава съществуващото вече знание в областта на строителното саниране. Разгледани са всички стратегически документи, както и законодателството в България, свързани със санирането; разгледани са най-важните Европейски директиви; анализирани са всички достъпни проекти и оценки, които касаят Националната стратегия за саниране и представят препоръки за нейното развитие.

Принос 1: Направено е сравнително изследване на нормативните и стратегическите документи, оценките и препоръките, които са публикувани до настоящия момент като са актуализирани изводите в тях на база на промененото законодателство на ЕС.

Принос 2: Използвани са сравнения между научни публикации, които показват проблеми свързани с конструктивната устойчивост на сградите, между начина по който се

провеждат обследванията по паспортизация и между стратегическите изводи, които стават част от политическо-управленските решения, като е намерен съществен недостатък в стратегиите, които не обръщат достатъчно внимание на качеството на конструктивните обследвания и на наличната актуална информация за конструктивната устойчивост на сградите.

Принос 3: Разработен е нов организационно-управленски модел, който е базиран на спецификите на частната собственост и на проблемите с енергийната бедност в България. Моделът стъпва върху стратегията за саниране стъпка-по-стъпка, който модел е нов за Европа и тепърва бива тестван и пробиран. Направена е теоретическа обосновка за това, че този модел е най-ефективния в контекста на България модел. Такъв модел е бил разработван в изследване от 2016 г., но в настоящата дисертация този модел е актуализиран с оглед на промените в европейското законодателство и с оглед доклада на Световната банка, който дава оценка за висок сеизмичен риск.

Принос 4: Анализирани са чуждестранния опит в това число неговата приложимост и отсъствието на такава към условията на РБългария. Открити и посочени са проблеми свързани с не съпоставимостта на някои от добрите европейски практики към практиката в България и същевременно са направени изводи за необходимостта от корекции на начина по който се извършва финансирането по европейски програми, което е трудно за хармонизиране със стратегията за обновяване стъпка-по-стъпка.

Приноси методически и практико-приложен план:

На база на извършения сравнителен анализ са изведени основни проблеми и грешки, които се допускат в организационно – управленски план от българското правителство.

Принос 5: От гледна точка на организацията са посочени какви условия следва да бъдат спазени от правителството на РБългария за да изпълни препоръките на ЕС, след промените от 2018 г. В практико-приложен план този резултат може да послужи при дебати в Народното събрание и при обществено обсъждане след представянето на новата Национална стратегия, която касае съдбата на жилищата на 70% от населението в България.

Принос 6: От гледна точка на организационното поведение, са посочени недостатъците и неяснотите в основните стратегически документи към 2020 г., които касаят развитието на санирането в България. В практико-приложен план този резултат може да послужи за граждански контрол върху управлението на национално и месно ниво по отношение пакетите мерки и пакетите от програми, с които ще се насочва финансирането в сектора.

Принос 7: Резултатите от сравнителния анализ, проведен в дисертацията позволяват да се даде практическа оценка на целесъобразността на предприеманите действия по финансиране на санирането.

Принос 8: Обърнато е специално внимание и е отделено съществено значение на процеса на паспортизация на сградния фонд. Същевременно е обосновано и в организационно-поведенчески план е обърнато внимание на необходимостта от това процеса на саниране да бъде обвързан с процеса на децентрализация и регионално развитие, които са други съществени точки, по които растежът на България изостава.

Тези приноси, могат да бъдат оценени като подчертано оригинални и иновативни с висока степен на значимост за науката и практиката.

4. БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

От извършения преглед на дисертационния труд и научното творчество на инж. Любомир Бонев прави впечатление неговото израстване като научен работник със собствен стил и почерк.

Представената дисертация е в достатъчен обем и е с безспорна приложна значимост. Могат е да бъдат изведени някои забележки и препоръки към кандидата, но те няма да доведат до обективизиране на положителната ми оценка за работата му. Наличието на редакционни, стилови и граматически неточности едва ли могат да екранират качествата на представения дисертационен труд.

Въпреки някои пропуски, докторантът е провел респектиращ обем изследвания, извършил е задълбочени анализи на получените резултати и е предложил правилни интерпретации на наблюдаваните взаимодействия с което считам, че поставената цел на дисертацията е постигната в пълен обхват.

5. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ НА РЕЦЕНЗЕНТА ЗА КАНДИДАТА

Познавам инж. Любомир Бонев още от следването му във ВСУ „Л. Каравелов“.

Преките ми впечатления са, че той има много добра професионална подготовка, както теоретична, така и практическа. Работи задълбочено и притежава потенциал за провеждане на значими научни изследвания и анализи.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предвид направения анализ на научните и научно-приложните приноси в представения дисертационен труд на инж. Любомир Бойков Бонев, считам че той има качествата на завършен научен работник и изследовател, с подчертан стил и концентрация при овладяването на нови, неизследвани у нас тематички и научно-приложни области.

Наред с горното, отчитайки многогодишната му практико-приложна, административна и изследователска работа си позволявам да препоръчам на уважаемото Научно жури да гласува убедено за присъждане на образователната и научна степен "доктор" в научното наставление "Архитектура, строителство и геодезия" на инж. Любомир Бойков Бонев.

23.09.2021 г.
София

Изготвил рецензията:

(проф. д-р инж. Т. Рошавелов)